

PREDLOZI AMANDMANA NA NACRT ZAKONA O USTAVNOM SUDU

(15. septembar 2014)

- AMANDMAN I - *Odlučivanje skupštinskog odbora kvalifikovanom većinom prilikom utvrđivanja predloga kandidata za sudije Ustavnog suda*
- AMANDMAN II - *Razrješenje sa dužnosti zbog gubitka sposobnosti za obavljanje funkcije*
- AMANDMAN III - *Preciziranje obaveze saradnje sa Ustavnim sudom i ovlašćenje suda da naloži oduzimanje dokumentacije*
- AMANDMAN IV - *Obavezno objavljivanje izdvojenog mišljenja*
- AMANDMAN V - *Slučajevi u kojima se održava javna rasprava pred Ustavnim sudom*
- AMANDMAN VI - *Propisivanje roka za odlučivanje Ustavnog suda*
- AMANDMAN VII - *Nadležnost Ustavnog suda u slučaju neizvršenja njegovih odluka*
- AMANDMAN VIII - *U kojim slučajevima se moraju nadoknaditi troškovi postupka*
- AMANDMAN IX - *Prioritet u rješavanju predmeta kada je sud ovlašćeni predlagač*
- AMANDMAN X - *Propisivanje rokova zbog nastanka pravne praznine u slučaju neustavnosti zakona*
- AMANDMAN XI - *Proširenje dejstva odluke Ustavnog suda i na druga lica, u odnosu na koja je pravosnažna odluka donijeta na osnovu propisa čija je neustavnost, odnosno protivzakonitost utvrđena*
- AMANDMAN XII - *Dosljedno zahtijevanje iscrpljivanja isključivo "djelotvornih" pravnih sredstava, umjesto "svih pravnih sredstava na koja se ima pravo u skladu sa zakonom" i izuzetak od pravila da se i takva moraju iscrpjeti u slučaju nepopravljivih posljedica*
- AMANDMAN XIII - *Propisivanje dužeg roka od 90 dana za izjavljivanje ustavne žalbe*
- AMANDMAN XIV - *Preciziranje sadržine ustavne žalbe*
- AMANDMAN XV - *Odlučivanje o povredama prava na koje se u žalbi ukazuje*
- AMANDMAN XVI - *Dopuna ovlašćenja Ustavnog suda u odnosu na povrede prava:*

povraćaj u pređašnje stanje, naknada štete i dr. i dosuđivanje (ne) materijalne štete od strane Ustavnog suda

- AMANDMAN XVII - *Proširenje kruga ovlašćenih predlagača kod zabrane rada političke stranke ili NVO*
- AMANDMAN XVIII - *Ocjenjivanje ustavnosti sadržaja referendumskog pitanja*
- AMANDMAN XIX - *Uvođenje kaznenih odredbi zbog nesarađivanja sa sudom*

AMANDMAN I

Član 6 Nacrta zakona

Član 6 mijenja se i glasi:

„Predsjednik Crne Gore i nadležno radno tijelo Skupštine Crne Gore (u daljem tekstu: predlagači), raspisuju javni poziv za sudiju Ustavnog suda u “Službenom listu Crne Gore” i jednom od štampanih medija.

Rok za prijavljivanje kandidata je 15 dana od dana objavljivanja javnog poziva.

Na javni poziv mogu se prijaviti kandidati koji uz prijavu prilože dokaze da pored Ustavom propisanih uslova za sudiju Ustavnog suda ispunjavaju i opšte uslove za rad u državnom organu.

Predlagači obavljaju razgovor sa svim kandidatima koji ispunjavaju uslove za izbor sudije Ustavnog suda i na osnovu dokaza o ispunjavanju uslova za izbor i rezultata razgovora sa kandidatima sačinjavaju predlog za izbor koji mora biti obrazložen.

Predlog za izbor sudija sadrži onoliko kandidata koliko se bira sudija Ustavnog suda na predlog tog predlagača.

Ako se javni pozivi raspišu u isto vrijeme, predlagači ne mogu predložiti istog kandidata Skupštini Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština).

Predloge za izbor sudija predlagači podnose Skupštini, najkasnije u roku od 30 dana od dana isteka roka za prijavljivanje kandidata.

Prilikom predlaganja kandidata predlagači vode računa o srazmjernoj zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i o rodno balansiranoj zastupljenosti.”

Predlog amandmana na član 6 Nacrta zakona:

Posle stava 4 dodaje se novi stav 5, koji glasi:

”Nadležno radno tijelo Skupštine predlog sudija utvrđuje kvalifikovanom većinom svih članova.”

Predloženi stav 5 postaje stav 6 i dalje redom.

Obrazloženje

Ustavnim promjenama predviđen je izbor sudija Ustavnog suda kvalifikovanom, dvotrećinskom većinom svih poslanika, da bi se obezbijedilo učešće opozicije u njihovom izboru. Međutim, prema Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Ustavnom sudu (član 2) predlagač (skupštinski odbor) podnosi predlog za izbor sudija koji sadrži imena tačno onoliko kandidata koliko se bira sudija. Bez propisivanja kvalifikovane većine i za utvrđivanje predloga u radnom tijelu Skupštine, omogućava se prethodna selekcija – serviranje plenumu - kandidata prostom većinom prisutnih članova u skupštinskom odboru i tako ugrožava cilj predviđenog dvotrećinskog izbora u plenumu - da u izboru značajno učestvuje i opozicija. Zbog toga je neophodno propisati odredbu prema kojoj se predlog kandidata za sudije Ustavnog suda u skupštinskom odboru utvrđuje kvalifikovanom većinom.

AMANDMAN II

Predlažemo novi član posle čl. 11 kojim će se regulisati razrješenje sa dužnosti u slučaju trajnog gubitka sposobnosti za vršenje funkcije.

Član 11

Predsjednik Ustavnog suda, po sopstvenoj inicijativi ili na obrazloženu inicijativu troje sudija, o kojoj se izjašnjava Ustavni sud, podnosi Skupštini obrazloženi predlog da se sudija Ustavnog suda razriješi dužnosti ako je osuđen za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije, ako trajno izgubi sposobnost za vršenje funkcije ili javno ispoljava svoja politička uvjerenja.

Predlog novog člana posle čl. 11 glasi:

“Gubitak radne sposobnosti za dužnost sudije Ustavnog suda utvrđuje se na osnovu stručnog nalaza i mišljenja ovlašćene zdravstvene ustanove.”

Obrazloženje

Članom 154 Ustava je regulisano u kojim slučajevima se predsjednik i sudije Ustavnog suda razrješavaju dužnosti, i jedan od njih je ukoliko trajno izgube sposobnost za vršenje funkcije. U cilju zaštite sudijske funkcije, neophodno je zakonom regulisati da Ustavni sud može utvrditi da je sudija trajno izgubio sposobnost za vršenje funkcije jedino na osnovu stručnog nalaza i mišljenja ovlašćene zdravstvene ustanove. U tom slučaju, sudija na koga bi se ovakvo mišljenje odnosilo mogao bi da podnese prigovor ako mišljenje ne ide u njegovu korist, i da eventualno zatraži supervještačenje.

AMANDMAN III

Član 33 Nacrta zakona

Članu 33 dodaje novi stav 3.

Član 33

Učesnici u postupku iz člana 32 stav 1 ovog zakona dužni su da u ostavljenom roku dostave Ustavnom sudu traženu dokumentaciju, podatke i obavještenja, kao i odgovor, odnosno mišljenje na navode i dokaze sadržane u predlogu, inicijativi, ustavnoj žalbi i žalbi.

Na obrazloženi zahtjev učesnika u postupku, Ustavni sud može produžiti rok iz stava 1 ovog člana.

Ako u roku iz stava 1 odnosno stava 2 ovog člana Ustavni sud ne dobije traženi odgovor, mišljenje i druge tražene podatke i obavještenja postupak se može nastaviti.

Predlog amandmana:

Dodaje se novi stav 3 koji glasi:

„Ako organ ili lice iz stava ne postupi u skladu sa stavom 1, Ustavni sud može naložiti oduzimanje akta, dokumentacije, drugih isprava i dokaza.“

Obrazloženje

Postojećom odredbom nije predviđeno nikakvo rješenje za slučaj da organ ili lice ne ispuni dužnost saradnje sa Ustavnim sudom. Naprotiv, u stavu 2 istog člana pomirljivo se navodi da, ako Ustavni sud u određenom roku i ne dobije dokumentaciju koju je tražio, postupak se može nastaviti. Na ovaj način, sa jedne strane, ostaje propisana dužnost saradnje sa Ustavnim sudom, bez sankcije u slučaju propuštanja, a sa druge strane, nema garancije da će uslijed tog propuštanja postupak pred Ustavnim sudom biti sproveden do kraja. Polazeći od toga, odredbu člana 27 treba izmijeniti tako da se predvidi ovlašćenje Ustavnog suda da naloži oduzimanje dokumentacije, po uzoru na rješenje koje postoji u Hrvatskoj.¹ U posebnom članu na kraju zakona (amandman XIX) predložili smo i uvođenje kaznenih odredbi, kojima bi se predvidjele sankcije za lice koje propusti da postupi po nalogu Ustavnog suda, po uzoru na postojeće rješenje u Srbiji.²

AMANDMAN IV

Predlažemo izmjenu čl. 38, st. 4, koji se odnosi na institut izdvojenog mišljenja.

Član 38

Sjednicu Ustavnog suda zakazuje i njome rukovodi predsjednik Ustavnog suda.

Vijećanje i glasanje se vrši na nejavnoj sjednici, a odluka se objavljuje javno.

Svaki sudija može izdvojiti svoje mišljenje u kojem navodi razloge zbog kojih se u potpunosti ili djelimično slaže sa donijetom odlukom, odnosno razloge zbog kojih je u potpunosti ili djelimično protiv donijete odluke.

Sudija koji je izdvojio svoje mišljenje ima pravo da zahtijeva da se to mišljenje objavi u "Službenom listu Crne Gore" zajedno sa odlukom na koju se odnosi.

Predlog amandmana:

¹ Vidjeti čl. 25 st. 2 Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN 99/99, 29/02 i 49/02).

² U Zakonu o Ustavnom sudu Srbije («Službeni glasnik RS» br. 109/2007, 99/2011, 18/13-Odluka US) predviđene su kaznene odredbe prema kojima nepostupanje učesnika predstavlja prekršaj (čl. 110 u vezi sa čl. 34).

Predlažemo izmjenu čl. 38, st. 4 na slijedeći način:

Sudija koji je izdvojio svoje mišljenje dostavlja ga u pisanoj formi i ono se zajedno sa odlukom na koju se odnosi objavljuje u Službenom listu Crne Gore.

Obrazloženje

Do 2007. institut izdvojenog mišljenja je bio ustavna kategorija, a nakon toga nije čak bio predviđen ni zakonom, već Poslovníkom. HRA se 2008. zalagala da se on ponovo uvrsti u Zakon, što je konačno i učinjeno 2013. godine. Ovaj institut, uobičajen u uporednoj praksi, je dokazano značajan za razvoj ustavnosudske prakse. U stavu 3 člana 38 propisano je da izdvojeno mišljenje uvijek podrazumijeva navođenje razloga za takav stav. Sudija ne treba da ima "pravo da zahtijeva" da se njegovo obrazloženo izdvojeno mišljenje objavi, već treba obezbijediti da se ono uvijek objavljuje zajedno sa odlukom. Jedino na ovaj način će institut izdvojenog mišljenja zaživjeti u praksi i imati opravdanje u smislu mogućeg uticaja na promjenu prakse i stručnu, tj. naučnu raspravu.

AMANDMAN V

U glavi IV "Postupak pred US i pravno dejstvo njegovih odluka", tačka 3) "Oblici rada US" predlažemo izmjenu člana 40 "Javna rasprava" koji glasi:

Član 40

Ustavni sud će održati javnu raspravu kad ocijeni da je održavanje javne rasprave potrebno, a naročito kad se radi o složenom ustavno - pravnom pitanju. Zakazivanje, održavanje, kao i druga pitanja koja se odnose na javnu raspravu bliže se uređuju Poslovníkom.

Predlog amandmana:

Ustavni sud održava javnu raspravu u postupku ocjenjivanja ustavnosti ili zakonitosti, u postupku odlučivanja o izbornim sporovima u postupku ocjenjivanja ustavnosti i zakonitosti referendumskog pitanja, kao i u postupku za zabranu rada političke partije ili nevladine organizacije.

Ustavni sud može odlučiti da se ne održi javna rasprava u postupku ocjenjivanja ustavnosti ili zakonitosti: ako ocijeni da je u toku postupka stvar dovoljno razjašnjena i da, na osnovu pribavljenih dokaza, može odlučiti i bez održavanja javne rasprave; ako je o istoj stvari već odlučivao, a nisu dati novi razlozi za drugačije odlučivanje u toj stvari, kao i ako postoje uslovi za obustavu postupka.

Ustavni sud može održati javnu raspravu i u drugim slučajevima kad ocijeni da je održavanje javne rasprave potrebno, a naročito kad se radi o složenom ustavno-pravnom pitanju ili kad se postavi pitanje ustavnosti ili zakonitosti o kome ne postoji stav Ustavnog suda.

Obrazloženje

Predloženim rješenjem u Nacrtu zakona javna rasprava nije predviđena kao pravilo, već kao izuzetak, o kome odlučuje Ustavni sud, što nije prihvatljivo s obzirom na nadležnosti koje ovaj

sud ima. Naime, predloženim amandmanom Ustavni sud će uvijek održati javnu raspravu kada odlučuje o zabrani političke partije ili nevladine organizacije, o ustavnosti referendumskog pitanja, te u postupku odlučivanja u izbornim sporovima, ali i u slučajevima ocjenjivanja ustavnosti ili zakonitosti, osim u zakonom navedenim slučajevima. Nije nužno da u svakom postupku ocjenjivanja ustavnosti ili zakonitosti Ustavni sud održi javnu raspravu, i naveli smo koji su to slučajevi, poput- ako je već odlučivao o istoj stvari, ako postoje uslovi za obustavu postupku, i sl. HRA se duži vremenski period zalaže za transparentnost rada Ustavnog suda i upravo javna rasprava doprinosi da javnost preko predstavnika medija i stručne javnosti bude bolje upoznata sa radom i odlučivanjem Ustavnog suda.

AMANDMAN VI

Predlaže se dodavanje novog člana Nacrta zakona o Ustavnom sudu.

Predlog amandmana:

U okviru Glave IV „POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM I PRAVNO DEJSTVO NJEGOVIH ODLUKA“, u odjeljku 1. „Zajedničke odredbe“, dodaje se novi odsjek

„6) Rok za odlučivanje Ustavnog suda“

i novi član 47a koji glasi:

„Ustavni sud o svakom predmetu mora odlučiti najkasnije u roku od osamnaest mjeseci od pokretanja postupka pred tim sudom.“

Obrazloženje

Imajući u vidu značaj postupaka koji se vode pred Ustavnim sudom i značaj prava i sloboda čija se zaštita traži, kao i činjenicu da se u Crnoj Gori događalo da Ustavni sud i više od pet godina ne odluči o inicijativi za ocjenu ustavnosti odredbe zakona kojom se krše ljudska prava³, smatramo da je neophodno uvesti u Zakon odredbu kojom će se odrediti rok u kom Ustavni sud mora okončati postupak i donijeti odluku. Takav rok predviđen je i u članu 33 Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Podsjećamo da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Ustavnom sudu iz septembra 2013, koji je usvojen nakon ustavnih amandmana iz jula 2013. predviđen rok od 18 mjeseci, u kojem Ustavni sud mora odlučiti. Smatramo da je ovo napredno rješenje neopravdano izostalo iz Nacrta zakona.

Predlažemo da i u novom zakonu svakako ostane ovo rješenje, koje se eventualno može modifikovati propisivanjem uskog kruga izuzetnih okolnosti kada sud iz objektivnih razloga ne može da odluči u predviđenom roku, ali ima obavezu da o tome obavijesti podnosioca inicijative/žalbe/ustavne žalbe i obrazloži kašnjenje u odlučivanju.

AMANDMAN VII

Predlažemo dopunu čl. 46 koji se odnosi na izvršavanje odluka Ustavnog suda.

³ Misli se na odluku Ustavnog suda iz 2013. godine u odnosu na ustavnost čl. 230, st. 2 Zakonika o krivičnom postupku, koji je u međuvremenu prestao da važi.

Član 46

Državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave i pravna lica i drugi subjekti koji vrše javna ovlašćenja dužni su u okviru svoje nadležnosti da izvršavaju odluke Ustavnog suda, a njihovo izvršenje obezbeđuje, kad je to potrebno, Vlada Crne Gore.

Ustavni sud u odluci može odrediti način izvršenja odluke i odrediti organ koji je dužan izvršiti odluku.

Predlog amandmana:

U stavu 2 posle riječi „način“ dodaju se riječi „i rok“ tako da glasi:

„Ustavni sud u odluci može odrediti način i rok izvršenja odluke i odrediti organ koji je dužan izvršiti odluku.

Stavovi 3 i 4 glase:

U roku iz stava 2 ovog člana organ koji je obavezan da izvrši odluku Ustavnog suda dužan je da dostavi obavještenje o mjerama koje je preduzeo s ciljem da izvrši odluku Ustavnog suda, kako je to naznačeno u odluci.

U slučaju nepostupanja, odnosno kašnjenja u izvršavanju ili obavještavanju Ustavnog suda o preduzetim mjerama, Ustavni sud donosi rješenje kojim se utvrđuje da odluka Ustavnog suda nije izvršena, odnosno može da odredi način na koji će se odluka izvršiti. Ovo rješenje dostavlja se nadležnom državnom tužiocu, kao i organu nadležnom za izvršenje kog odredi Ustavni sud.

Obrazloženje

U cilju djelotvorne pravne zaštite neophodno je propisati da organ koji ima obavezu da izvrši odluku Ustavnog suda, mora da ga obavijesti da li je to učinio i ako nije, ovlastiti Ustavni sud da u tom slučaju odredi način na koji će se odluka izvršiti. Na ovaj način Ustavni sud po donošenju odluke ostaje nadležan sve do njenog izvršenja. Dalje, rješenje dostavlja i državnom tužiocu, čime se stiču uslovi da državni tužilac po službenoj dužnosti preduzme gonjenje po osnovu čl. 395 Krivičnog zakonika pod nazivom „Neizvršenje sudske odluke“.

Ovakvo rješenje poznaje i Bosna i Hercegovina u čl. 74 Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, donesenih na osnovu čl. VI tačke 2 Ustava BiH, i prati blagovremeno izvršenje svojih odluka.

Slična rješenja poznaju i ustavni sudovi Kolumbije, Južnoafričke republike i Sjedinjene Američke Države (Brown v. Board of Education).

Iako se izvršenje odluka Ustavnog suda zasniva prvenstveno na njegovom autoritetu, potrebno je propisati i mehanizme koji se mogu aktivirati onda kada autoritet nije dovoljan u izvršenju odluke suda. Na ovaj način se podržava jedan od osnovnih postulata vladavine prava- princip pravne sigurnosti, koji, između ostalog, nalaže da u slučaju kada je Ustavni sud donio konačnu odluku o određenom pitanju ona više ne smije biti dovedena u pitanje od strane organa koji su dužni da postupe po njoj.

AMANDMAN VIII

Predlažemo izmjenu čl. 47, st. 3 koji se odnosi na troškove postupka

Član 47

U postupku pred Ustavnim sudom ne plaća se taksa.

Učesnici u postupku pred Ustavnim sudom snose svoje troškove.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, Ustavni sud može naknaditi troškove drugim pozvanim licima i odrediti naknadu za njihovo učešće u postupku, a ako se radi o ustavnoj žalbi, može narediti da im podnosilac ustavne žalbe, koji nije uspio sa ustavnom žalbom, naknadi troškove postupka pred Ustavnim sudom.

Predlog amandmana:

Predlažemo izmjenu čl. 47, st. 3 koji se odnosi na troškove postupka, tako da glasi:

... može narediti da im podnosilac ustavne žalbe, koji nije uspio sa ustavnom žalbom, naknadi troškove postupka pred Ustavnim sudom, *ako ih je prouzrokovao svojom krivicom.*

ili

... *ako ih je prouzrokovao zloupotrebom prava na podnošenje ustavne žalbe.*

Obrazloženje

Rješenjem prema kojem lice koje nije uspjelo sa ustavnom žalbom mora da naknadi troškove drugim pozvanim licima, odvraćice građane od podnošenja ustavne žalbe, a to nije njen smisao, niti Ustavnog suda, pred kojim se ne plaća taksa.

Predlažemo, po uzoru na rješenje iz Republike Hrvatske ("ako ih je prouzrokovao svojom krivicom") da umjesto "koji nije uspio sa ustavnom žalbom" stoji preciznije "ako ih je prouzrokovao svojom krivicom" ili "ako ih je prouzrokovao zloupotrebom prava na podnošenje ustavne žalbe", što bi objasnilo "krivicu" za prouzrokovanje troškova. Pravo će biti zloupotrijebljeno na primjer onda kada nije postojao nikakav realan osnov za podnošenje ustavne žalbe, a žalba je podnijeta u očiglednoj namjeri da nanese štetu nečijem ugledu.

AMANDMAN IX

Predlažemo dopunu čl.55, koji glasi:

Član 55

Ako se u postupku pred sudom postavi pitanje saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima ili drugih propisa sa Ustavom i zakonom, sud će zastati sa postupkom i pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti tog akta pred Ustavnim sudom.

Predlog amandmana:

Predlažemo dodavanje novog stava, koji glasi:

“Postupak koji pokrene sud ima prioritet u rješavanju u odnosu na druge predmete koji se nalaze pred US.”

Obrazloženje

Predlog iznosimo u cilju zaštite prava na suđenje u razumnom roku pred redovnim sudom.

AMANDMAN X

Član 57

Predlažemo izmjenu člana 57

Član 57

Ako bi zbog prestanka važenja zakona za koji je Ustavni sud utvrdio da nije u saglasnosti sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, odnosno ako bi zbog prestanka važenja drugog propisa za koji je Ustavni sud utvrdio da nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom, na dan objavljivanja odluke Ustavnog suda u pravnom poretku Crne Gore nastala pravna praznina, Ustavni sud u odluci određuje datum objavljivanja odluke u 'Službenom listu Crne Gore' i o tome upoznaje nadležne države organe i javnost putem svoje internet stranice, a učesnicima u postupku dostavlja odluku.

Ako se do datuma određenog u odluci iz stava 1 ovog člana zakon usaglasi sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima odnosno drugi propis usaglasi sa Ustavom i zakonom, Ustavni sud neće objaviti odluku i rješenjem će obustaviti postupak.

Predlog amandmana

Predloženi stav 2 brisati!

Umjesto predloženog stava 2, usvojiti stav 2 koji glasi:

“Ovlašćenja iz stava 1 Ustavni sud primjenjuje izuzetno i posebno obrazlaže.”

Usvojiti i stav 3 koji glasi:

“Datum koji Ustavni sud odredi za objavljivanje odluke u “Službenom listu” može biti do 45 dana od dana usvajanja odluke.”

Obrazloženje:

U legitimnom cilju sprečavanja poremećaja u pravnom poretku i pravnih praznina koje nekada mogu izazvati znatnu štetu, ima opravdanja rešenje predloženo u stavu 1 da Ustavni sud blagovremeno najavi datum stupanja na snagu svoje odluke danom objavljivanja u “Službenom listu”, kako bi omogućio zakonodavcu, odnosno drugim nadležnim donosiocima propisa da hitno usvoje propis koji će biti usaglašen sa ustavom i zakonom.

Međutim, neophodno je propisati da je ovakav slučaj **izuzetan, da mora biti posebno obrazložen, i mora se propisati maksimalan rok za odlaganje objavljivanja odluke – od**

najduže 45 dana – da bi se osigurala pravna sigurnost, spriječila arbitrarnost i druge zloupotrebe ustavnih prava građana.

Međutim, **apsolutno je neprihvatljiv predlog iznijet u predloženom stavu 2**, da u svakom slučaju kada propis u periodu do objavljivanja presude bude promijenjen, Ustavni sud obavezno obustavlja postupak i neobjavljuje svoju odluku, jer se na taj način sprečava zvanično utvrđenje da je konkretan propis u pravnom poretku postojao kao neustavan ili nezakonit, sprečava se saniranje štetnih posljedica koje je neustavna ili nezakonita odluka prouzrokovala i građani konkretno onemogućavaju da:

- 1) ponove krivični postupak i budu oslobođeni iz zatvora ako su bili osuđeni na osnovu neustavnog ili nezakonitog propisa (u skladu sa čl. 432 i 437ZKP),
- 2) ponove parnični postupak kojim im je nametnuta obaveza u skladu sa propisom koji je bio neustavan ili nezakonit (u skladu sa čl. 421, st. 1, tač. 8 ZPP),
- 3) obustave i spriječe izvršenje konačnih i pravosnažnih pojedinačnih akata donijetih na osnovu propisa koji se više ne mogu primjenjivati (čl. 46, st. 1),
- 4) traže izmjenu drugih pojedinačnih akata koji su donijeti na osnovu propisa za koji se utvrdi da je bio neustavan ili nezakonit (na osnovu čl. 47 Zakona o Ustavnom sudu),

pored toga,

državno-pravna istorija ostaje uskraćena za zvanično utvrđenje da određeni propis u određenom vremenu nije bio u skladu sa ustavom ili zakonom, i da, prema tome, nije bio samo stvar legitimno drugačije političke volje u određenom trenutku, već ozbiljnog propusta da se djeluje u skladu sa važećim pravnim poretkom u državi. Na ovaj način se urušava autoritet Ustavnog suda, njegove uloge da sprovodi kontrolu ustavnosti i zakonitosti i omalovažava obaveza svih ostalih organa i osoba u državi da poštuju i primjenjuju odluke Ustavnog suda.

Naglašavamo da predloženo rješenje ne postoji u zakonima država u okruženju (Srbija, Hrvatska, BiH).

AMANDMAN XI

Član 59 Nacrta zakona

Predlaže se promjena člana 59 Nacrta zakona o Ustavnom sudu.

Član 59

Svako kome je povrijeđeno pravo konačnim ili pravosnažnim pojedinačnim aktom, donijetim na osnovu zakona ili drugog propisa za koji je po njegovoj inicijativi odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije bio ili da nije u saglasnosti sa Ustavom, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima ili zakonom, ima pravo da traži od nadležnog organa izmjenu tog pojedinačnog akta.

Predlog za izmjenu konačnog ili pravosnažnog pojedinačnog akta, donijetog na osnovu zakona ili drugog propisa za koji je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije bio ili nije u saglasnosti sa Ustavom, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, odnosno zakonom može se podnijeti u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja odluke u "Službenom listu Crne Gore",

ako od dostavljanja pojedinačnog akta do podnošenja inicijative Ustavnom sudu nije proteklo više od jedne godine.

Predlog amandmana:

U stavu 1 brišu se riječi „po njegovoj inicijativi“.

U stavu 2 brišu se riječi „ako od dostavljanja pojedinačnog akta do podnošenja inicijative Ustavnom sudu nije proteklo više od jedne godine“.

Obrazloženje

Brisanjem riječi „po njegovoj inicijativi“, omogućava se da se pravo na zahtjevanje izmjene pojedinačnog akta donijetog na osnovu propisa, čija je neustavnost ili nezakonitost utvrđena, ne tumači tako da se ograničava samo na lice po čijoj je inicijativi postupao Ustavni sud. Primjera radi, ako sud donese suštinski iste presude na osnovu zakona ili drugog propisa koji se naknadno pokaže neustavnim ili nezakonitim, dejstvo presude Ustavnog suda se neopravdano ograničava samo na pojedinačni akt (npr. presudu) koja je donijeta u odnosu na lice koje je podnijelo inicijativu, a ne i u odnosu na druge koji su na isti način oštećeni primjenom neustavnog zakona ili nezakonitog propisa. Ovaj član je suprotan i članu 58, stavu 2 koji govori o izvršenju konačnih i pravosnažnih pojedinačnih akata donijetih na osnovu propisa koji se više ne mogu primjenjivati, ali taj član, sam po sebi, ne ublažava ograničavajuće dejstvo sporne odredbe stava 1 člana 59 jer ne obezbjeđuje izmjenu akta i ne uređuje situaciju kada je akt izvršen. Zakon o Ustavnom sudu Srbije članom 87 predviđa: „Ako je pojedinačnim aktom ili radnjom povređeno ili uskraćeno Ustavom zajemčeno ljudsko ili manjinsko pravo i sloboda više lica, a samo neki od njih su podneli ustavnu žalbu, odluka Ustavnog suda odnosi se i na lica koja nisu podnela ustavnu žalbu, ako se nalaze u istoj pravnoj situaciji.“

Takođe, stav 2 člana 59 sadrži dva ograničenja za ostvarivanje gore navedenog prava na izmjenu pojedinačnog akta, jedno, da se predlog za izmjenu može podnijeti u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja odluke u „Službenom listu“, i drugo „ako od dostavljanja pojedinačnog akta do podnošenja inicijative Ustavnom sudu nije proteklo više od jedne godine“. Smatramo da je ovo drugo ograničenje neopravdano, pa treba isključiti ograničenje iz stava 2 „ako od dostavljanja pojedinačnog akta do podnošenja inicijative Ustavnom sudu nije proteklo više od jedne godine“.

Nacrtom zakona je predviđeno da lice kome je povrijeđeno pravo pojedinačnim aktom donijetim na osnovu zakona ili drugog propisa za koji je Ustavni sud utvrdio da nije bio ili nije u saglasnosti sa Ustavom, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorom ili zakonom, ima pravo da traži izmjenu tog pojedinačnog akta. Međutim, neophodno je propisati šta kada se izmjenom akta ne mogu otkloniti posledice nastale usled primjene opšteg akta za koji je utvrđeno da je neustavan (primjer: lice je već izdržalo kaznu zatvora i izmjenom krivične presude ne mogu se otkloniti posledice tj. to što je lice već izdržalo kaznu zatvora na osnovu primjene neustavnog opšteg akta). Stoga je neophodno propisati da u takvim situacijama Ustavni sud na drugi način može otkloniti posledice- naknadom štete, povraćajem u pređašnje stanje ili na drugi način, u cilju jednake zaštite svih građana.

AMANDMAN XII

Član 60 Nacrta zakona

Predlaže se izmjena člana 60 Nacrta zakona o Ustavnom sudu.

Član 60

Ustavna žalba se može podnijeti zbog povrede ljudskog prava ili slobode zajemčene Ustavom koja je nastala pojedinačnim aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, organa lokalne uprave ili pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja.

Ustavnu žalbu može izjaviti svako lice koje smatra da mu je pojedinačnim aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, organa lokalne uprave ili pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčeni Ustavom.

Ustavna žalba se može podnijeti nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava, koje podrazumijeva da je podnositelj ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom.

Predlog amandmana:

Stav 3 se briše, i umjesto njega dodaju sljedeći stavovi 3, 4 i 5:

Ustavna žalba se može podnijeti protiv pojedinačnog akta, propuštanja donošenja pojedinačnog akta ili faktičke radnje organa iz stava 1, i zbog povrede ljudskih prava i sloboda koja nijesu izričito zajamčena Ustavom, a zajamčena su ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima.

Prilikom procjene ispunjenosti uslova iz stava 1, utvrdiće se da li su pravna sredstva koja je podnositelj iscrpio, odnosno pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom, zaista djelotvorna.

Sud će rješavati po ustavnoj žalbi i prije nego su iscrpljeni svi pravni lijekovi, u onim slučajevima kada je očigledno da oni ne bi bili djelotvorni ili da bi za podnosioca mogle nastati nepopravljive posljedice.“

Obrazloženje

U odnosu na treći stav

Ni Ustav ni Zakon o Ustavnom sudu, ne propisuju da se i prava zaštićena međunarodnim ugovorima mogu štiti putem ustavne žalbe, što nije u saglasnosti sa čl. 17, st. 1 Ustava, koji propisuje da se prava i slobode ostvaruju na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma. Zakonom o Ustavnom sudu bi trebalo precizirati ovu nesaglasnost na predloženi način, i tako izričito omogućiti i ustavne žalbe koje se neposredno pozivaju na kršenje prava koja su izričito garantovana ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima, ali

ne i Ustavom Crne Gore. Takva prava su, na primjer, pravo na vodu, hranu ili adekvatne uslove stanovanja, propisana Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

U odnosu na četvrti stav

Predloženo je brisanje trećeg stava člana 60 zbog toga što se u njemu pojam "djelotvorna pravna sredstva", pogrešno poistovećuje sa izrazom "sva pravna sredstva na koja se ima pravo u skladu sa zakonom". Praksa Evropskog suda za ljudska prava dokazuje da se ovi pojmovi ne mogu izjednačiti. Upravo je u nekoliko presuda u odnosu na Crnu Goru taj sud utvrdio da ni ustavna žalba nije djelotvorno pravno sredstvo, kao ni npr. kontrolni zahtjev ili tužba za naknadu štete u slučaju kršenja prava na suđenje u razumnom roku.

Postojeća definicija djelotvornog sredstva kao svakog pravnog sredstva obavezuje Ustavni sud da odbaci žalbu čim neko sredstvo predviđeno zakonom nije upotrijebljeno, iako bude i očigledno da ono u konkretnom slučaju ne bi moglo da obezbijedi ostvarenje Ustavom garantovanog prava, zato što je, na primjer, nedostupno – podrazumijeva visoke troškove ili je neadekvatno u konkretnom slučaju ili se u praksi standardno neefikasno sprovodi ili se uopšte ne sprovodi.

Posebno treba imati u vidu mišljenje Venecijanske komisije o Nacrtu zakona o Ustavnom sudu koja je još 2008. godine izričito predložila promjenu navedene odredbe iz sljedećih razloga: "... moguće je da postoje redovna pravna sredstva, koja su propisana zakonom ali koja su nedjelotvorna jer ne mogu odgovarajuće da spriječe nastupanje nepopravljivih štetnih posljedica za žalioca u svjetlu uhodane prakse redovnih sudova. U takvim rijetkim i izuzetnim slučajevima, Ustavni sud mora da ima ovlašćenje da prihvati pojedinačnu žalbu i prije iscrpljivanja ovih nedjelotvornih pravnih lijekova."⁴

U odnosu na peti stav

Venecijanska komisija je u Mišljenju na Nacrt Zakona o Ustavnom sudu ranije sugerisala da „u izuzetnim slučajevima, Ustavni sud treba da ima mogućnost da prihvati ustavnu žalbu i prije iscrpljivanja svih pravnih sredstava, ukoliko ona nijesu djelotvorna.“⁵ Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske takođe predviđa ovu mogućnost.⁶

AMANDMAN XIII

Član 61 Nacrta zakona

Predlaže se izmjena čl. 61 Nacrta zakona o Ustavnom sudu:

Ustavna žalba se podnosi u roku od 60 dana:

⁴ Mišljenje Venecijanske komisije CDL-AD(2008)030 od 24.10.2008, tačka 60: "... there may be ordinary remedies, which are prescribed by law but which are ineffective because they may not be apt to avoid irreversible detrimental consequences for the applicant in the light of the constant jurisprudence of the ordinary courts. In such rare and exceptional cases, the Constitutional Court should have the possibility to accept individual complaints even before the exhaustion of these inefficient remedies."

⁵ Mišljenje Venecijanske komisije CDL-AD(2008)030 od 24.10.2008, stav 85, tačka 16.

⁶ Čl. 63 st. 1

- od dana dostavljanja pojedinačnog akta protiv kojeg se može podnijeti ustavna žalba u skladu sa ovim zakonom,
- od dana prestanka trenutne radnje kojom se povrijedilo ljudsko pravo ili sloboda zajemčeni Ustavom, ako protiv te radnje nema djelotvornog pravnog sredstva,
- od posljednjeg dana u kojem se moglo izbjeći nepostupanje kojim se povrijedilo ljudsko pravo ili sloboda zajemčeni Ustavom, ako protiv tog nepostupanja nema djelotvornog pravnog sredstva.

Ako se radi o radnji ili nepostupanju koje neprekidno traje duže vrijeme, ustavna žalba može se podnijeti i dok ta radnja odnosno nepostupanje traje, pod uslovom da podnositelj u ustavnoj žalbi argumentovano obrazloži zbog čega ta radnja odnosno nepostupanje dovodi do trajne povrede nekog njegovog ljudskog prava ili slobode zajemčene Ustavom, u čemu se trajna povreda tog prava ili slobode sastoji i da dokaže da protiv nje u pravnom poretku Crne Gore ne postoji djelotvorno pravno sredstvo.

Predlog amandmana:

Mijenja se stav 1 člana 61 tako da glasi:

„Ustavna žalba se podnosi u roku od 90 dana od dana dostavljanja pojedinačnog akta, ili faktičke radnje, protiv kojih se može podnijeti ustavna žalba u skladu sa ovim zakonom.“

Obrazloženje

Predlažemo produžavanje roka za podnošenje ustavne žalbe sa postojećih 60 na 90 dana, jer smo se u praksi uvjerali da često osobe koje bi zaista imale šanse na uspjeh pred Ustavnim sudom zbog propuštanja roka od 60 dana budu onemogućene u zaštiti ljudskih prava.

AMANDMAN XIV

Član 63 Nacrta zakona

Predlaže se izmjena i dopuna člana 63 Nacrta zakona o Ustavnom sudu, koji glasi:

Član 63

Ustavna žalba sadrži: lično ime, prebivalište ili boravište i adresu, odnosno naziv i sjedište podnosioca ustavne žalbe, razloge ustavne žalbe sa obrazloženim navodima o povredi ljudskog prava ili slobode zajemčene Ustavom, zahtjev o kojem Ustavni sud treba da odluči i potpis podnosioca ustavne žalbe, odnosno lica kome je izdato specijalno punomoćje za podnošenje ustavne žalbe.

Uz ustavnu žalbu se podnosi i ovjereni prepis osporenog pojedinačnog akta ili sudske odluke, dokaz da su iscrpljena pravna sredstva, činjenice na kojima se zasniva tvrdnja o postojanju povrede prava i slobode, kao i drugi dokazi od značaja za odlučivanje.

Predlog amandmana:

U članu 63, dodaju se stavovi 2 i 3, koji glase:

Ustavna žalba koja se podnosi protiv pojedinačnog akta sadrži i broj i datum akta protiv kojeg je ustavna žalba izjavljena i naziv organa koji ga je donio.

Ustavna žalba koja se podnosi zbog propuštanja da se donese pojedinačni akt, odnosno faktičke radnje, sadrži naziv organa koji je propustio da donese akt, odnosno organa koji je izvršio faktičku radnju.

Postojeći stav 2 postaje stav 4 i u njemu se dodaje riječ "djelotvorna i posle riječi "o postojanju povrede prava i slobode" dodati "dokazi o visini štete"":

"Uz ustavnu žalbu se podnosi i ovjereni prepis osporenog pojedinačnog akta, ako je takav akt donesen, dokaz da su iscrpljena djelotvorna pravna sredstva, kao i drugi dokazi od značaja za odlučivanje."

Dodaje se st. 5, koji glasi:

Zahtjev za naknadu štete može biti postavljen samo sa podnošenjem ustavne žalbe.

Obrazloženje

Predloženim amandmanom precizno se određuje sadržina ustavne žalbe i u slučaju propuštanja da se donese pojedinačni akt, odnosno zbog faktičke radnje kojom se krše ljudska prava.

U četvrtom stavu dodaje se riječ "djelotvorna" u skladu sa važećim članom 60, st. 3 koji zahtjeva iscrpljivanje djelotvornih pravnih sredstava, a ne bilo kojih pravnih sredstava, dok se uvođenjem stava pet propisuje da podnosilac ustavne žalbe zahtjev za naknadu štete može da podnese samo sa podnošenjem ustavne žalbe

AMANDMAN XV

Član 66

Predlaže se dodavanje novog člana Nacrtu zakona o Ustavnom sudu u odnosu na član 66:

Član 66

Ustavni sud odlučuje samo o povredi ljudskog prava ili slobode zajemčene Ustavom na koju se odnose navodi u ustavnoj žalbi.

Predlog amandmana:

U stavu 1 briše se riječ „samo“.

Dodaje se stav 2 koji glasi:

„Ustavni sud može odlučiti i o povredi prava koja se u ustavnoj žalbi izričito ne ističe, ali na koje ustavna žalba ukazuje.“

Obrazloženje

Odlučivanje suda samo o povredi ljudskog prava i slobode na koje se izričito ukazuje u ustavnoj žalbi, nameće ograničenje koje nije u skladu sa načelom obezbjeđenja djelotvorne zaštite ljudskih prava svima onima kojima su ona ugrožena od strane državnih organa Crne Gore.

Nadležnost Evropskog suda za ljudska prava nije ograničena na ovaj način i taj sud može da konstatuje kršenje prava na koje se podnosilac predstavke nije izričito pozvao u svojoj predstavi. Osim toga, ova odredba utiče na dostupnost ovog pravnog lijeka, što je jedan od elemenata njegove djelotvornosti. I konačno, imajući u vidu da Ustavni sud nije ograničen predlogom, odnosno inicijativom za ocjenu ustavnosti i zakonitosti, u istom duhu zaštite ljudskih, tj. Ustavnih prava, nema opravdanja da takvo ograničenje postoji u postupanju po ustavnoj žalbi, na štetu njenog podnosioca.

AMANDMAN XVI

Član 67

Predlaže se izmjena člana 67 Nacrta zakona o Ustavnom sudu:

Član 67

Kad Ustavni sud utvrdi da je osporenim pojedinačnim aktom povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčena Ustavom, usvojiće ustavnu žalbu i ukinuće taj akt, u cjelini ili djelimično, i predmet, vratiti na ponovni postupak organu koji je donio ukinuti akt.

Ako je u vrijeme donošenja odluke Ustavnog suda prestalo pravno dejstvo osporenog pojedinačnog akta, Ustavni sud će odlukom utvrditi postojanje povrede kad nađe da je povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčeno Ustavom.

U slučaju iz stava 2 ovog člana i u slučajevima kad je povreda učinjena radnjom ili nepostupanjem, odlukom kojom se usvaja ustavna žalba Ustavni sud će utvrditi i pravo podnosioca ustavne žalbe da pred nadležnim sudom traži naknadu štete prema opštim pravilima obligacionog prava.

Alternativa.

Izuzetno od stava 1 ovog člana kad Ustavni sud utvrdi da je pravosnažnom sudskom odlukom povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčena Ustavom, usvojiće ustavnu žalbu, konstatovati povredu prava na osnovu koje odluke će se ponoviti sudski postupak, osim u slučaju iz stava 2 ovog člana.

Predlog amandmana:

Mijenja se član 67 u stavu 1 tako da glasi:

„Kad Ustavni sud utvrdi da je osporenim pojedinačnim aktom, propuštanjem donošenja pojedinačnog akta ili faktičkom radnjom organa iz čl. 49 st. 1 povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčena Ustavom, usvojiće ustavnu žalbu i ukinuće akt, u cjelini ili djelimično, i predmet vratiti na ponovni postupak organu koji je donio ukinuti akt, odnosno, zabraniće dalje vršenje radnje ili odrediti donošenje akta, preduzimanje druge mjere ili radnje kojom se otklanjaju štetne posledice utvrđene povrede ili uskraćivanja zajemčenih prava i sloboda.

Dodaju se stav 3 i 4 koji glase:

„Ustavni sud može odrediti da se posljedice nastale pojedinačnim aktom, propuštanjem donošenja pojedinačnog akta ili faktičkom radnjom iz stava 1 otklone povraćajem u pređašnje stanje, naknadom štete ili na drugi način.

Ustavni sud može dosuditi pravično zadovoljenje zbog kršenja prava utvrđenog u postupku po ustavnoj žalbi.“

Objasnenje

U odnosu na prvi stav

Stavom 1 člana 67 neopravdano je ograničena zaštita ljudskih prava jer je Ustavnom sudu omogućeno isključivo da ukine akt i predmet vrati na ponovni postupak. Ustavni sud nije ovlašćen da odmah naloži obustavu stanja koje dovodi do kršenja ljudskih prava i spriječi nastupanje štete ili njeno uvećanje. U cilju efikasnije zaštite ljudskih prava Ustavnom sudu treba proširiti ovlašćenja tako da može zabraniti dalje vršenje radnje ili odrediti donošenje akta ili preduzimanje druge mjere ili radnje kojom se otklanjaju štetne posljedice (narediti da lice odmah bude pušteno na slobodu, da se obustavi postupak ekstradicije, da se odmah izvrši neka odluka, da se sprovede djelotvorna istraga, itd). Vidjeti, primjera radi, I član 89, st. 2 i 3 Zakona o Ustavnom sudu Republike Srbije.⁷

U odnosu na treći i četvrti stav

Potrebno je Ustavnom sudu dati konkretno ovlašćenje da može narediti povraćaj u pređašnje stanje, naknadu štete, odnosno preduzimanje druge radnje, kako bi spriječio ili zaustavio nanošenje nenadoknadive štete u slučaju kad utvrdi da je osporenim pojedinačnim aktom, propuštanjem donošenja pojedinačnog akta ili faktičkom radnjom povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčena Ustavom. Osim toga, Ustavnom sudu treba omogućiti i da dosudi pravično zadovoljenje zbog nastalog kršenja prava, a ne da se u svakom slučaju podnosilac žalbe primorava da naknadno vodi posebnu parnicu za obeštećenje zbog pretrpljene povrede prava. Zakon o Ustavnom sudu Srbije u članu 89, stav 2 i 3 predviđa: „Kada Ustavni sud utvrdi da je osporenim pojedinačnim aktom ili radnjom povrijeđeno ili uskraćeno ljudsko ili manjinsko pravo i sloboda zajemčena Ustavom, može poništiti pojedinačni akt, zabraniti dalje vršenje radnje ili odrediti preduzimanje druge mere ili radnje kojom se otklanjaju štetne posljedice utvrđene povrede ili uskraćivanja zajemčenih prava i sloboda i odrediti način pravičnog zadovoljenja podnosioca. Odlukom kojom se usvaja ustavna žalba Ustavni sud će odlučiti i o zahtevu podnosioca ustavne žalbe za naknadu materijalne, odnosno nematerijalne štete, kada je takav zahtev postavljen.“ Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine⁸ u članu 76 sadrže odredbu prema kojoj ako sud utvrdi da se izmjenom pojedinačnog akta ne mogu otkloniti posljedice nastale primjenom odredbi za koje je utvrđeno da su nesaglasne, Ustavni sud može, na zahtjev zainteresiranog lica, odrediti da se te posljedice otklone povratom u pređašnje

⁷ „Kada Ustavni sud utvrdi da je osporenim pojedinačnim aktom ili radnjom povrijeđeno ili uskraćeno ljudsko ili manjinsko pravo i sloboda zajemčena Ustavom, može poništiti pojedinačni akt, zabraniti dalje vršenje radnje ili odrediti preduzimanje druge mere ili radnje kojom se otklanjaju štetne posljedice utvrđene povrede ili uskraćivanja zajemčenih prava i sloboda i odrediti način pravičnog zadovoljenja podnosioca. Odlukom kojom se usvaja ustavna žalba Ustavni sud će odlučiti i o zahtevu podnosioca ustavne žalbe za naknadu materijalne, odnosno nematerijalne štete, kada je takav zahtev postavljen.“

⁸ Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 60/05

stanje, naknadom štete ili na drugi način. U odluci kojom usvaja apelaciju Ustavni sud, izuzetno, na zahtjev apelanta, može odrediti naknadu za nematerijalnu štetu.

Ako u konkretnom slučaju Ustavni sud utvrdi da je uslijed kršenja prava nastupila šteta, onda nema razloga da mu se uskrati pravo da dosudi naknadu štete, kao što npr. Vrhovni sud to može da učini kada utvrdi povredu prava na suđenje u razumnom roku (ovlašćen je da dosudi pravično zadovoljenje), odnosno, kao što to imaju pravo da čine drugi ustavni sudovi ili Evropski sud za ljudska prava.

U odnosu na predloženu alternative

Ustavni sud mora prvo da ukine pojedinačni akt, da bi ga vratio na ponovni postupak i odlučivanje, pa je rješenje iz predložene alternative besmisleno.

Smatramo da ne treba usvojiti predloženo alternativno rješenje, kojim se unazađuje dostignuti nivo zaštite ljudskih prava, tj. predlaže se degradacija nadležnosti Ustavnog suda, što bi dovelo do bespotrebnog ograničenja nivoa zaštite ljudskih prava na nivou države i dodatnog opterećenja Evropskog suda za ljudska prava.

AMANDMAN XVII

Dopuna čl. 84 kod zabrane rada političke stranke ili nevladine organizacije, koji glasi:

Član 84

Postupak odlučivanja o zabrani rada političke partije ili nevladine organizacije pokreće se predlogom koji, u okviru svojih ovlašćenja, mogu podnijeti:

- Zaštitnik ljudskih prava i sloboda;
- Savjet za odbranu i bezbjednost;
- organ državne uprave nadležan za zaštitu ljudskih i manjinskih prava;
- organ nadležan za upis u registar političke partije ili nevladine organizacije.

Predlog amandmana

Predlažemo da dopunom ovog člana kao prvi ovlašćeni predlagač bude prepoznato državno tužilaštvo, koje je čl. 134 Ustava predviđeno kao organ koji vrši poslove gonjenja učinilaca krivičnih djela.

Obrazloženje

Državno tužilaštvo je po službenoj dužnosti nadležno za gonjenje krivičnih djela Ugrožavanje teritorijalne cjeline (čl. 359 KZ), Napad na ustavno uređenje (čl. 360 KZ), Pozivanje na nasilnu promjenu ustavnog uređenja (čl. 362 KZ), Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje (čl. 370 KZ), itd. Logično je da onda državno tužilaštvo inicira i postupak za zabranu organizacije protiv koje je odlučilo da preduzme krivično gonjenje zbog postupanja koje je i osnov za zabranu njenog rada.

U praksi zemalja regiona, zabranu nekih nevladinih udruženja su uvijek tražila tužilaštva (praksa Republike Srbije i odluke tamošnjeg Ustavnog suda, po predlogu Republičkog javnog tužioca).

AMANDMAN XVIII

Predlaže se dodavanje novog člana Nacrtu zakona o Ustavnom sudu posle čl. 97.

U okviru glave IV "Postupak pred Ustavnim sudom i pravno dejstvo njegovih odluka" u tački 8. "Postupak u povredi prava u toku referenduma" novi član glasi:

"Na zahtjev 1/3 poslanika Skupštine odnosno odbornika Skupštine Opštine ili na zahtjev Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Ustavni sud će utvrditi je li sadržaj referenduskog pitanja u skladu sa Ustavom i jesu li ispunjene pretpostavke iz Ustava i zakona za njegovo održavanje.

Odluku iz stava 1 ovog člana Ustavni sud će donijeti u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva, a najkasnije 7 dana prije održavanja referenduma."

Obrazloženje

Nacrt zakona ne predviđa nadležnost Ustavnog suda u toku održavanja referenduma, osim po žalbi birača i organa koji raspisuje referendum. Neophodno je propisati, u cilju opšte zaštite ustavnosti i zakonitosti, da Ustavni sud ocjenjuje ustavnost referenduskog pitanja, kako bi zaštitio dostignuti nivo ljudskih prava i sloboda. Podsjećamo, Ustavni sud Republike Hrvatske je nedavno donio odluku kojom je zabranio održavanje referenduma jer referendusko pitanje nije bilo u skladu sa Ustavom, odnosno, njime bi se uticalo na smanjenje već dostignutog nivoa zagarantovanih ljudskih prava i sloboda. Odluku vidjeti na linku [http://sljeme.usud.hr/usud/praksaw.nsf/24ba570488fdc25ec1256e2e005768ff/00df3d904c3ca481c1257d320052c3f2/\\$FILE/U-VIIR-4640-2014.pdf](http://sljeme.usud.hr/usud/praksaw.nsf/24ba570488fdc25ec1256e2e005768ff/00df3d904c3ca481c1257d320052c3f2/$FILE/U-VIIR-4640-2014.pdf)

AMANDMAN XIX

Predlažemo dodavanje novog člana Nacrtu zakona o Ustavnom sudu, u odnosu na dopunu postojećeg teksta Zakona o Ustavnom sudu:

Predlog amandmana:

Dodaje se nova Glava „IV. KAZNENE ODREDBE“ i novi čl. 89a koji glasi:

„Novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 eura kazniće se za prekršaj učesnik u postupku koji u roku ne dostavi Ustavnom sudu osporeni akt, traženu dokumentaciju, podatke i obavještenja, kao i odgovor, odnosno mišljenje na navode i dokaze sadržane u predlogu, inicijativi, ustavnoj žalbi i žalbi (član 27, stav 1).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organizaciji, državnom organu, odnosno drugom pravnom licu novčanom kaznom do 1.000 eura.“

Obrazloženje

Obrazloženje ove odredbe navedeno je uz predlog amandmana II, u odnosu na predložene izmjene člana 33. U najkraćem, smatramo da je sankcija neophodna da obezbijedi saradnju sa Ustavnim sudom. Predlog je izrađen po uzoru na član 110 Zakona o Ustavnom sudu Republike Srbije.